

RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ DOSPÍVAJÍCÍCH A JEHO PREVENCE

Ve dnech 8. 10. až 10. 10. 2007 se na půdě Státního zdravotního ústavu v Praze uskutečnil již VIII. odborný seminář s názvem *Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*. Celá akce vznikla pod záštitou neziskové organizace CEVAP (Centrum etické výchovy a prevence sociálně patologických jevů), která existuje již od roku 1997, s akreditací MŠMT do roku 2011.

Během tří dnů se u řečnického pultu a v diskusi s účastníky vystřídalo celkem pět lektorů. Největší pozornost vzbudily příspěvky doc. PhDr. Karla Balcara, CSc., prof. PhDr. Anny Hogenové, CSc. a Mgr. Kataríny Durecové.

Seminář byl zahájen příspěvkem MUDr. Marcely Rozehnalové, CSc. Jednalo se o interaktivní přednášku s názvem **Zákonitosti a principy smysluplného života**. Příspěvek byl poněkud méně zdařilým kompilátem myšlenek Frankla, Rogerse, Fromma a Maslowa. Celkově vyzněl příliš moralisticky, kterýžto tón je cizí ve všech dílech výše uvedených mužů.

Podobně si dovoluji hodnotit i v pořadí druhé sdělení, jehož autorkou byla opět MUDr. Marcela Rozehnalová, CSc. **Příčiny a řešení konfliktů** byly nelákavou a nudnou powerpointovou prezentací obrázků, které připomínaly kýčovitě momentky z publikací Svědků Jehovových.

Závěr dne a den celý patřil jednoznačně doc. PhDr. Karlu Balcarovi, CSc. Ve svém dvoudílném příspěvku hovořil poutavě, aniž by využíval dnes tolik moderní prezentaci v powerpointu, o úkolech školy a rodiny při výchově ke smyslu a odpovědnosti. Přednášku nazval **Výchova ke svobodě, odpovědnosti – úkol rodiny a školy, jejich možnosti a úskalí**.

Zdařile ve svém příspěvku propojil stádia psychosociálního vývoje a vývojové úkoly dle Eriksona s životem člověka v rodině a existencí rodiny jako celku. Podal také ucelený výklad možných úskalí a krizí, které rodinu v průběhu její existence čekají a se kterými se musí vyrovnat.

Přednáška byla vyčerpávající, a přesto s několika posledními posluchači byl doc. Balcar schopen ještě hodinové diskuse, ve které se projevil jako systemický a systémový skeptik a také jako mírný konzervativce v otázce adopce dětí homosexuálními či lesbickými páry. Nicméně sympatie publika byly jednoznačně na jeho straně.

Druhý den semináře odstartovala MUDr. Eva Vaníčková, CSc. Její příspěvek se jmenoval **Násilí na dětech v rodině, škole, komunitě a společnosti, rizikové a ochranné faktory, možnosti školy. Dating violence**. Přednáška měla celkem tři části a poslední sdělení, které se týkalo **dating violence**, zaznělo v závěrečné části semináře – tedy ve středu 10. 10.

Rozprava byla zajímavá především díky výzkumům, které dr. Vaníčková sama realizovala a realizuje na středních školách a posluchač si tedy mohl udělat představu o skutečném stavu věcí. Navíc účastníkům semináře byly poskytnuty praktické screeningové návody, které se ukazují být vhodným nástrojem pro posouzení výskytu násilí jak v rodině tak ve škole. Dr. Vaníčková se ukázala skutečným profesionálem především v diskusi, kde dokázala jasně nastínit linii postupu práce s klientem, který se stal obětí násilného činu v rodině.

Zlatým hřebem semináře bylo odpolední vystoupení prof. PhDr. Anny Hogenové, CSc. s názvem **Postmoderní doba a její charakteristika. Odraz postmoderní doby v chování dospívajících, výchova k odpovědnosti.** Prof. Hogenová se ukázala být nejen charismatickým řečníkem, ale navíc i tím, kdo položil ideový základ celému semináři. Jediným nedostatkem bylo to, že její příspěvek zazněl až v druhé půli a nikoli na začátku celé akce. Nutno dodat, že sklídila značný aplaus publika a navíc vytvořila klima, ve kterém proběhla asi nejrozsáhlejší diskuse v průběhu oněch tří dnů.

Středeční závěr patřil Mgr. Kataríně Durecové a již zmíněné MUDr. Evě Vaníčkové, CSc. Sdělení Mgr. Durecové – **Kořeny psychopatologie a poruch osobnosti ve vztahu k výchově v rodině a ve škole** bylo do detailu propracovanou analýzou vzniku a fixace poruch osobnosti v rodině a jejich následnému projevu v životě stigmatizovaného nositele. Mgr. Durecová vycházela z modelu kognitivně–behaviorálního a dokázala, že svému tématu skutečně rozumí i po stránce praktické, což stvrzovala celou řadou kazuistických ukázek a konkrétních příkladů. Jedinou chybou byl zúžený časový prostor a velký zájem publika, který jí zabránil probrat poruchy osobnosti od začátku do konce.

Krizi posledního řečníka se zdařile vyhnula dr. Vaníčková, která závěrečný příspěvek věnovala výzkumu **dating violence – násilí v prvních milostných vztazích mladých lidí.** Sdělení opět vycházelo z jejich vlastních výzkumů a poskytlo v celku alarmující čísla ohledně populace ve věku 15 až 18 let. Kromě výše uvedeného tématu se závěrečný příspěvek týkal také komerčního sexuálního zneužívání dětí, především dětské pornografie, prostituce a zneužití anonymity při chatování na síti.

Účastníkům byl předán certifikát a také sborník příspěvků, které na tomto semináři zazněly. Posluchači se rekrutovali převážně z řad pomáhajících profesí, především psychologů, školních i oblastních metodiků prevence a učitelů. Jako celek byl seminář přínosný, dobře zorganizovaný a sám za sebe mohu říci, že nabídce činnosti CEVAPu budu věnovat nadále zvýšenou pozornost.

V závěru tohoto příspěvku bych ještě rád nastínil činnost a zaměření sdružení CEVAP: Centrum etické výchovy a prevence sociálně patologických jevů je nezisková organizace založená v roce 1997 jako Free Teens, o.s. (<http://www.freeteens.cz/>). V roce 2004 došlo k rozšíření činnosti a ke změně názvu na CEVAP a v roce 2005 organizace získala akreditaci MŠMT. Její vzdělávací programy jsou tedy akreditované pro účely zákona č. 563/2004 Sb. – č.j. 31 774/2005-25 s platností do 26. 10. 2011. V současnosti nabízí následující semináře DVPP, které jsou akreditované pod č.j. 29 197/2005-25 (platnost do 25. 10. 2008):

1. Rizikové chování dospívajících a jeho prevence
2. Rozpoznávání a řešení agresivity a šikany ve školách
3. Prevence HIV/AIDS, pohlavních chorob a těhotenství dospívajících
4. Prevence HIV/AIDS, pohlavních chorob a těhotenství dospívajících
5. Romské děti v české škole
6. Výchova charakteru jako esence výchovy
7. Příprava na manželství a rodičovství

Nezisková organizace CEVAP se zabývá primární prevencí rizikového chování dospívajících, kterou chápe a snaží se realizovat v duchu vedení mladých lidí k vědomí hodnoty života, lásky a sexu a přípravy na manželství a rodičovství.

Cíle jsou následující:

- prevence rizikového chování dospívajících a jeho následků (zneužívání návykových látek včetně tabákových výrobků a alkoholu, prevence rizikového sexuálního chování a rizikového chování v oblasti psychosociální)
- rozvoj charakteru dětí a mládeže, výchova dětí a dospívajících ve zralé zodpovědné jedince s vyspělým charakterem, schopné budovat trvalé, hodnotné a harmonické vztahy
- vedení mladých lidí k vědomí vlastní hodnoty, hodnoty lásky a sexu, věrnosti, manželství, rodičovství a k zodpovědné volbě životního partnera
- vytváření a upevňování morálních hodnot, zvyšování sociálních kompetencí dětí a mládeže, rozvoj dovedností, které vedou k odmítání všech forem rizikového chování, sebeustrukce, projevů agresivity a porušování zákona
- vedení dospívajících k samostatnému a zodpovědnému rozhodování v situacích, které mohou zásadně ovlivnit jejich život (neuvážený a nezodpovědný sex, alkohol, drogy, tlak vrstevníků,...)
- posilování rodinných hodnot
- vedení dětí a dospívajících k zodpovědnosti za prostředí, ve kterém žijeme, a k aktivní účasti za jeho ochranu a utváření.

Mgr. Martin Kupka, Ph.D.
Katedra psychologie FF UP, Olomouc
e-mail: mkupka@email.cz

Kupka, M. (2007). Rizikové chování dospívajících a jeho prevence [zpráva ze semináře]. *E-psychologie* [online]. 1(1), [cit. vložit aktuální datum]. Dostupný z WWW: <<http://e-psycholog.eu/pdf/kupka-zp.pdf>>.